

REKTORKOLLEGIET

The Danish Rectors' Conference

3. november 2006
J.nr. 2006-2010-07
NB

Sekretariatsnotat

Forlig om globaliseringspuljen (del af finansloven for 2007)

Regeringen offentliggjorde den 2. november et forlig med Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og De Radikale vedrørende udmøntning af globaliseringspuljen.

Forskning

Forliget om forskning rækker frem til 2009, om end der udestår en udmøntning af ca. 1 mia. kr. i 2009 til forskning. Overordnet kan man bemærke, at det er positivt, at der er fundet ekstra midler til forskningen (i Velfærdsforliget).

Bemærk at der er afsat 2,2 procent i 2007 faldende til 1,5 procent i 2010 af budgettet til administration, udarbejdelse af resultatkontrakter, opfølgning og evaluering. Som det står formuleret, må hensigten være, at ministeriet skal have midlerne. Selvom procenterne er små så er beløbet dog 22 mio. i 2007 stigende til 69 mio. i 2010. Der sker altså en betydelig oprustning af det centrale styringsapparat.

Det skal også bemærkes, at der skal etableres en forskningsevalueringsenhed i FIST. Det kan måske undre at man vælger at oprette nye "inhouse" enheder, netop i det ministerium, der har stået for at placere alle andre myndighedsopgaver på universiteterne.

Basismidler

Ser man på forholdet mellem basis- og konkurrencemidler, så er der i 2007 afsat 300 mio. kr. til basismidler (svarende til 30 procent) og 800 mio. kr. i 2008 (svarende til 40 procent). Man kan også sige, at den nettoforhøjelse på 500 mio. kr. der sker mellem 2007 og 2008 svarer til halvdelen af nettoforhøjelsen af forskningsmidlerne fra 2007 til 2008. Det er vanskeligt at sige noget om 2009, da kun godt 2/3 af midlerne dette år er fordelt.

Regeringens oprindelige udspil var, at ingen af de nye midler skulle uddeles i form af basismidler. I lyset af dette, må resultatet siges at være tilfredsstillende. Det kan da også bemærkes, at Rektorkollegiet ganske vist ikke nåede sit mål om at halvtredsprocent af alle de nye forskningsmidler skulle gives som basismidler. Men i 2008 kommer halvdelen af nettotilvæksten dog som basismidler.

Det er vanskeligt at sige noget om 2009 eller det længere sigte, overordnet set må resultatet blive, at basismidlerne for fremtiden udgør en faldende andel basismidler. Der er ifølge pressemødet indgået forlig om, at den fremtidige fordeling mellem basis- og konkurrencemidler skal være på 60-40.

Fri forskning og forskningskapacitet

Til gengæld opstår der nu to store puljer til hhv. infrastruktur og en tilpasset udgave af ATV-modellen. Samlet set vokser summen af disse fra 200 mio. kr. i 2007 til 440 mio. kr. i 2009. Det må være disse puljer, der henvises til, når der i aftaleteksten står, at der tages nye virkemidler i brug (for at styrke universitetsledelserne) – og at man derfor fremover må nuancere

forståelsen af basis- og konkurrencemidler. Med andre ord tænker man fra politisk hold på disse midler som en slags mellemting, selvom de fordeles i konkurrence.

Der er så vidt sekretariatet kan se ikke afsat midler til full cost-dækning. Til gengæld er der en kommentar (aftalen om forskning s. 4) om, at der arbejdes på en ny model for overhead, der skal have virkning fra 2008. Formålet er at dække de fulde følgeomkostninger, men det er uklart, hvad der menes med dette begreb – for ovenfor står nævnt, at overheadet kun skal dække ”administrative omkostninger”.

Mange af forslagene er vagt beskrevet, men der vedlægges et skema, der opsummerer forslagene, herunder eventuelle problemstillinger.

Uddannelse

Vedrørende uddannelsesforliget er det overordnet interessant at bemærke, at der i 2009 planlægges en evaluering af de iværksatte initiativer med henblik på at skabe grundlag for at vurdere om indsatsen skal revideres.

Øget undervisningskapacitet

Øget undervisningskapacitet er blot et udtryk for et skøn over hvor meget øget optag vil betyde i øgede taxameterudgifter. Det indeholder ikke ekstra penge per studerende.

Det bemærkelsesværdige er, at selvom universiteterne bliver tildelt hovedparten af midlerne til øget undervisningskapacitet, så er denne tilvækst kun på 221 mio. kr. frem til 2010. Det svarer til en forøgelse af undervisningsmidlerne på 5 procent af universiteternes totale uddannelsesbevillinger i 2006 (universiteternes uddannelsesbevillinger var på 4,414 mia. kr. i 2006, jf. finansloven s. 1250). Mens bevillingerne til uddannelse frem til 2010 vokser med 5 procent, så vokser antallet af 22-årige (typisk alder for en nyoptaget på en universitetsuddannelse) med 8,2 procent, ifølge Danmarks Statistiks fremskrivninger.

Således er den afsatte ramme ikke nok til at finansiere tilvæksten i antallet af unge – slet ikke hvis universiteterne skal formå at optage en stadig større andel af unge, eller sikre højere gennemførelse. Man kan tolke dette som, at regeringen ikke venter at nå målet om øget optage og/eller at man har planer om at beskære taxameterne yderligere, fx med almindelige procentbesparelser (grønthøster) Til trods for at universiteternes taxametre siden 1998 er blevet skåret med ca. 10 procent.

Den positive udlægning, at der ikke eksplicit er indgået forlig om at taxameterne skal beskæres yderligere.

Finanslovsforslaget inkluderer ganske rigtigt en taxameteromlægning, der overfladisk set kan ses som en forøgelse af mange taxametre. Men reformen er været finansieret af universiteternes egne midler – og er derfor været udgiftsneutral for staten.

Styrkelse af kvaliteten på LVU

Hovedformålet med forslagene vedrørende styrkelse af kvaliteten er at undgå frafald, hvilket Rektorkollegiet billiger, at der gøres en indsats for.

Politikerne ønsker mere konkret, at der skabes en overskuelig semesterstruktur og en tættere kobling af undervisning og eksamen. Desuden skal der være mulighed for hurtigt at gå til reksamen og universiteterne skal følge op på studerende, der er mere end ½ år bagefter med deres uddannelse. Forslaget går ud på, at de studerende skal tilbydes en samtale – og samtalen gøres obligatorisk, hvis den studerendes forsinkelse forøges yderligere i løbet af de efterfølgende seks måneder. Endelig skal studievejledningen styrkes og også omfatte vejledning vedr. studietilrettelæggelse mv.

Forslagene skal formentlig ses som et forsøg på at give universiteterne nogle redskaber til at gribe ind over for passive studerende, men det er tvivlsomt, om det er tilstrækkeligt. Til gengæld er det positivt at kunne konstatere, at der er flyttet flere penge over til denne indsats end forhandlingsudspillet lagde op til. Det kan også bemærkes, at forslag om centralt at opsøge frafaldne studerende og tilbyde vejledning er tonet ned.

Endvidere ønsker regeringen, at der oprettes eliteuddannelser ved særligt udvalgte uddannelsesmiljøer. Det er ikke klart, hvem der skal udpege disse miljøer, men finansieringen kommer som et supplement til taxameteret.

Eliteuddannelserne vil være 2-årige og skal være internationale og have en høj overgangsfrekvens til ph.d.-forløb. Der menes formentlig kandidatuddannelser, men dette præciseres ikke. Supplerende er det aftalt, at udvalgte universiteter i samarbejde med private virksomheder skal kunne etablere erhvervsorienterede eliteforløb. Af sprogbrugen fremstår det, som om disse forløb ikke nødvendigvis er hele uddannelser.

Rektorkollegiet har tidligere foreslået, at der i stedet for eliteuddannelser oprettes elitetilvalg. Den konkrete udformning af dette forslag udestår, men der synes at være paralleller til ovenstående model for eliteforløb.

Styrket internationalisering

Der sættes midler af til lidt flere stipendier til udenlandske studerende.

Der er enighed om at indføre lille voucher (at kunne tage sit taxameter med til udlandet som en meritgivende del af en dansk uddannelse). Lille voucher er med aftalen en mulighed i 2 år på bachelordelen og 1 år på kandidatdelen.

Desuden er der enighed om at man alternativt kan anvende sine to år på enten bachelor eller kandidatuddannelsen, hvorved der gives plads til at tage en hel kandidatuddannelse i udlandet med taxameter. Denne model har tidligere gået under betegnelsen "store voucher". Aftalen inkluderer en bemærkning om, at kun ordningen kun kan anvendes til særligt godkendte uddannelser. Det skal bemærkes, at der i aftaleteksten eksplicit står, at godkendelsesproceduren skal drøftes med Rektorkollegiet.

De ekstra penge der er sat af til ordningen dækker kun evt. merforbrug pga. ordningen, langt de fleste voucherophold vil jo træde i stedet for uddannelse i Danmark, hvorved staten sparer udgiften til det danske universitet.

Endelig nævnes udvikling af fælles- og paralleluddannelser (double og joint degrees). Der er således fra 2008 afsat midler til udvikling og markedsføring af fælles- og paralleluddannelser, ligesom ministeriet skal igangsætte en gennemgang af det eksisterende regelsæt med henblik på at fjerne unødvendige barrierer.

Nikolaj Burmeister

Skema 1

Forlig om forskningsmidler, mio. kr.

Basisbevillinger

	2007	2008	2009	Kommentar
Flere ph.d.-stipendier	35	155	365	Gives i hovedsagen til tek, nat, IT og sund. Formentlig udløst via 50-40-10. Sekretariatet antager, at det er fuldfinansierede stipendier.
Flere postdoc stillinger	40	70	60	
ITU	10	10	20	
Matchmidler til EU-projekter	65	65	65	Pulje afsat til præmiering for deltagelse i EU-programmer. RK har støttet en sådan idé - man kan diskutere om det er basismidler, selvom universiteterne frit kan råde over midlerne.
Ordinære basismidler	150	500	500	

Forskningskapacitet

Flere erhvervs-ph.d.'er	30	40	50	
Pulje til forskningsinfrastruktur	200	200	200	Der etableres en pulje, som primært institutionsledelse kan søge fra. Der forudsættes medfinansiering af investeringerne. Det vides ikke, hvem der skal administrere puljen - men mon ikke det bliver i regi af FI-ST.

Fri forskning

Forskningsstilknytning (regeringen anvender en anden titel)	0	55	70	
Freie forskningsråd	75	75	75	Virker af meget lidt, hvis der også skal sikres øget overhead!
Grundforskningsfonden	0	0	50	Grundforskningsfonden bliver stadig mere afhængig af finanslovsmidler
ATTV-modellen (regeringen: frie midler til universiteterne)	0	240	240	Rektorkollegiet har længe været modstandere af denne model. Der er ingen afklaring af dens konkrete udformning - dog skal der søges hvert eneste år.
Bedre evaluering af forskning	5	10	10	Der etableres en forskningsevalueringssenhed i FI-ST, der bl.a. skal etablere et internationalt kvalitetsbarometer.

Koordinatorpulje og vejledning om EU-programmer	5	5	5	5	Puljen skal gøre det mere attraktivt at blive koordinator ved EU-programmer.
---	---	---	---	---	--

Strategisk forskning

Vedvarende energi, miljø mv.	150	210	209	En stor del af disse midler udmøntes gennem det nyetablerede Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUD)
Fødevarer, sundhed mv.	115	122	138	
Uddannelse	0	40	10	Forskning inden for fagdidaktik i uddannelsessystemet og videnbehov i professionsuddannelsens arbejdsfelt
Brugerdreven innovation	24	33	33	
Nano, Bio og IKT	20	27	18	
Kulturforskelse	16		24	Forskning i mødet mellem kulturer (Muhammedkrise (red.))
Bedre grundlag for prioritering	5	3	3	Kortlægning af forskningsbehov og institutionernes forudsætninger for at løse disse.

Samarbejde med private om forskning og udvikling

Videnspredning og forskningsinstitutionernes tektrans GTS	30	100	100	Forenkling: eksisterende virkemidler om samarbejde mellem forskningsinstitutioner og virksomheder samles i VTU i én pulje. Puljen opdeles i målrettede og åbne midler. Forligsteksten har mange eksempler på målrettede ordninger, f.eks. skal der etableres en rabat på første køb af viden fra en offentlig forskningsinstitution.
	25	40	50	

Ufordelt reserve

Reserve	0	0	1005	Reserven forhandles ved de årlige finanslovforhandlinger.
---------	---	---	------	---

I alt 1000 2000 3300